

פסח

חייב נתינת קמחא דפסחא

החובה לתת "מעות חיטים" ובארמית "קמחא דפסחא" מובאת ברמ"א בסימן תכ"ט:

"מעות חיטים. מנהג פשוט בבל קהילות ישראל לגבות "מעות חיטים" ולחלקם לעניי העיר לצורך הפסח".

נביא שני סיפורים על תבונתם של מנהיגי הדור הקודם:

רבי חיים מצאנז זצ"ל ורבי מנדלי מליסק זצ"ל. כיצד העבירו את המסר לקהילה שעמדו בראשה על מעלת וחשיבות המצווה של הנתינה לעניים בערב פסח...

כשהצדיק רבי חיים מצאנז היה בשנותיו האחרונות, הוא עלה שנה אחת לשאת את דרשת שבת - הגדול, פנה אל קהל עדתו בבית הכנסת ואמר: "דרכם של הרבנים לפתוח דרשה זו בקושיה על הרמב"ם מהלכות הפסח, ולאחר מכן להשיב עליה על-ידי פלפול חריף.

בנעורי, כשכוחי היה במותניי, הייתי גם אני עושה כן, אך עתה זקנתי ואין בידי לדרוש כך.

"אומר איפוא רק זאת: הרמב"ם פוסק שבלייל הסדר מצווה לאכול מצות ולשתות ארבע כוסות, ושאפילו עני שבישראל המחזר על הפתחים חייב לקיים מצוות אלה.

ועל זה יש לי קושייה גדולה ועצומה - הכיצד יוכלו העניים, שאין בידם פרוטה, לקיים מצוות אלה? קושייה גדולה היא, ואין בידי תירוץ.

אך לא אזוז מכאן עד שתשיבו עליה אתם"...

הבינו הנוכחים את הרמז ותרמו ביד נדיבה ל"מעות-חיטים" עבור עניי-העיר...

"סיפור לערב פסח":

רבי מנדלי מליסק זצ"ל אף הוא דרש בשבת הגדול באוזני הציבור והעביר את המסר בצורה דומה אך קצת שונה.

פנה הוא אל הקהל הרב ואמר: "כפי שאתם יודעים, נוהגים הרבנים בדרשותיהם בשבת הגדול לתרץ קושיה חמורה ברמב"ם. ובכן, גם אני רוצה לעשות כך". וכאן הוא הציב לנוכחים דילמה:

כפי שידוע לכם, "הרמב"ם פוסק, שכל יהודי חייב לאכול מצה בפסח. ובנוסף פוסק הרמב"ם שאסור לגנוב!

נשאלת אפוא השאלה:

מה יעשו העניים שאין להם במה לקנות מצות לפסח, וגם אינם רוצים לעבור על איסור גניבה?!

פסח

אלא התירוץ הוא:

שכל תושבי העיר חייבים לדאוג לעניים שיהיו להם מצות בפסח וכן שאר צורכי החג. ובזה אם כן מתורצת הסתירה בין שני פסקי הרמב"ם..."

מיד התנדבו כולם לסייע למשפחות הנזקקות...